

Universitatea Ovidius, Constanța
Școala doctorală de studii umaniste
Domeniul “Filologie”

***Modern(ist) Portrayal of the City with Dickens and Dos Passos:
Similarities, Differences, Continuities***

/

***Portretizarea orașului modern(ist) la Dickens și Dos Passos:
similarități, diferențe, continuități***

REZUMAT

Coordonator științific
Prof. univ. dr. Adina Ciugureanu

Doctorand
Hristo Boev

Constanța
2013

Cuprins:

INTRODUCERE

Capitolul 1 – THE MODERN CITY / ORAȘUL MODERN

- 1.1 Container and Contained in the Metropolis: Urban Realities / Container și conținut în metropolă: realități urbane
- 1.2 London Noir versus Protean New York: Urban Dreams / Londra în noir versus New York-ul protean: vise urbane
- 1.3 Rise of the Metropolis: the Significance of the Skyscraper: A Dream Deferred / Creșterea metropolei: Semnificația zgârie-norului: un vis suspendat

Capitolul 2 – CULTURAL SPACES/ SPAȚII CULTURALE

- 2.1 Culture and Conflict in London and New York/ Cultură și conflict în Londra și New York
- 2.2 Culture and Verbal Expression: The Talk of the City/ Cultura și expresia verbală: vorbirea orașului
- 2.3 Crime and the City: London and New York / Crima și orașul: Londra și New York

Capitolul 3 –CONSUMPTIVE SPACES / SPAȚII CONSUMATOARE

- 3.1 Corporeal Consumption in the Metropolis / Consumul corporal în metropolă
- 3.2 Consuming the City: Commodification, Consumption, Community/ Consumând orașul: comodificare, consum, comunitate
- 3.3 Consumptive Urbanity: Tuberculosis in Dickens and Dos Passos/ Urbanitate tuberculoasă: tuberculoza la Dickens și Dos Passos

Capitolul 4 – TOPOLOGICAL SPACES/ SPAȚII TOPOLOGICE

- 4.1 Topological Space in Dickens and Dos Passos/ Spațiul topologic la Dickens și Dos Passos
- 4.2 Walking the City and Its Metamorphoses: London and New York/ Mersul prin oraș și metamorfozele sale: Londra și New York

Capitolul 5 – TROPOLOGICAL SPACES/ SPAȚII TROPOLOGICE

- 5.1 Troping London and New York: Walking Rhetoric of Contagion/ Londra și New York-ul ca tropi: retorica plimbării de contact
- 5.2 The Urban Chronotope in *Our Mutual Friend* and *Manhattan Transfer*: Inhabitant Rhetoric of Appropriation/ Cronotopul urban în *Prietenul nostru comun* și *Manhattan transfer*: retorica de apropiere a locuitorului
 - 5.2.1 The Center of Things/ Centrul lucrurilor
 - 5.2.2 Two Beginnings: The House and the Hospital/ Două începuturi: casa și spitalul

CONCLUZIE

BIBLIOGRAFIE

Modernitatea *fin-de-siècle* conținută în sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea a văzut societățile urbane de peste Atlantic trecând prin extraordinare transformări culturale, care au fost încorporate în experiența pe care orașul modern a oferit-o locuitorilor săi. Un mod de a studia urbanitatea acestei perioade este prin reprezentările sale literare, în acest caz realizate de către doi scriitori sociali eminenți din Anglia și America – Dickens și Dos Passos.

Pentru a contura caracteristicile orașului modern reprezentat de către cei doi scriitori, acest studiu îl privește ca pe o entitate cu multiple fațete, marcată prin discontinuități exprimate într-un cod nou cu apariția Orașului Modernist și continuități de bază din epoca precedentă cuprinse în habitatul urban. Numeroasele chipuri ale orașului sunt revelate în spațialitatea urbană, exprimată în același timp în examinarea panoramică minuțioasă a structurii sale intrinseci printr-o experiență senzorială a metropolei, folosită ca metoda preferată de descriere de către cei doi scriitori comparați.

Henry Adams, în *The Education of Henry Adams*, vorbește despre *ruptura* dintre cele două epoci [1910], care sugerează zone de suprapunere între perioade marcate de rupturi – a lui Dickens până în 1870 și a lui Dos Passos din 1880 până în 1930 (*Manhattan Transfer, USA*). În acest studiu scopul meu a fost de a determina locul ocupat de Dickens ca un scriitor urban proeminent în reprezentările orașului modern în creștere în comparație cu reprezentările moderniste ale orașului lui Dos Passos. În abordarea subiectului acestei teze m-am bazat pe afirmațiile făcute în mod remarcabil de către Malcolm Bradbury și James McFarlane în *Modernism 1890-1930*, care vorbesc despre influențele moderniste din portretizările orașului din vremea lui Dickens (181). Mai mult decât atât, Desmond Harding în *Writing the City: Urban Visions & Literary Modernism* (13), constată o delimitare recunoscută de critici, care îl exclude pe Dickens din discursul orașului modernist. Aceste afirmații sunt justificate prin faptul că Dickens împărtășește o istorie urbană comună cu modernității (Harding 13). El a primit de asemenea, o recunoaștere amplă pentru influența sa modernistă în zugrăvirea orașului în mod remarcabil, de către critici ca Ashley Smith în *The Unreal City* (137) și Schwarzbach în *Dickens and the City* (37, 39). În plus, un modernist ca T.S. Eliot a scris *The Waste Land* de netăgăduit influențat de *Our Mutual Friend* al lui Dickens.

Toate aceste afirmații făcute de critici și bazate pe fapte literare, totuși, nu implică mai mult decât posibila influență a lui Dickens și nu reușesc să stabilească o relație adevărată cu modernității și operele lor din epoca care urmează, dacă excludem relația deja stabilită cu T.S. Eliot și opera sa *The Waste Land*. Afirmațiile sună cacofonic, invocând diferite aspecte ale scrierii sale și presupun că Dickens în mod clar aparține unei alte epoci, aceea care precede modernismul. Acest studiu, prin urmare, caută să stabilească continuități, dar de asemenea puncte de ruptură (discontinuitate) între cele două epoci. Aceste epoci sunt strânse în modernitate și conținute în reprezentările literare examinate ale orașului modern, astfel acest studiu fiind plasat pe sursa adevărată a înclinației moderniste a lui Dickens. Pentru ca analiza comparativă să fie făcută, se pune întrebarea simplă bazată pe o cercetare științifică: dacă ceva sau *niște lucruri* au continuat, dintr-o epocă în alta, ce a fost sau care au fost și pot ele fi găsite în reprezentările orașului făcute de Dickens? Alternativ, putem găsi reminiscențe din epoca anterioară în una ultra-modernistă ca cea a lui Dos Passos și care sunt ele, dacă există?

Deoarece această teză a căutat să exploreze reprezentările orașului modern în intervalul de timp al celor două epoci, era nevoie de asemenea să răspundem la următoarele întrebări:

1. Care anume orașe sunt reprezentate de către cei doi scriitori și pot ele face o analiză comparativă semnificativă?
2. Cum urmează să fie comparate aceste reprezentări?

La prima întrebare a fost ușor să se răspundă: deoarece cei doi scriitori sunt Dickens și Dos Passos, astfel cele două orașe reprezentate care urmau să fie comparate sunt Londra și New York. Aceste două orașe sunt amplu caracterizate în operele lor și putem chiar spune că majoritatea lor poate fi văzută ca studii științifice asupra orașului modern – majoritatea romanelor lui Dickens și trei din operele lui Dos Passos pătrund în intervalul de timp examinat – 1850-1930. Dacă invocăm discuția lui Febvre asupra orașelor compatibile în *A Geographical Introduction to History* (338) și cea a lui Ira Katznelson în *Marxism and the City* (1), vom vedea că acești doi critici vorbesc despre compatibilitate bazată pe funcționalitate comună între aceste orașe realizată în utilizarea resurselor lor.

Deoarece Londra și New York-ul au fost comparate din diferite puncte disciplinare de vedere – socio-economic, politic, cultural, istoric, putem vedea că aceste comparații au fost făcute înainte și sunt încă adesea făcute, pe când cele două orașe împărtășesc funcționalități adecvate permițând o analiză comparativă. Compatibilitatea lor pentru scopurile acestei analize își are rădăcinile nu numai în exploatarea comună a resurselor bazate pe topologie comună, ci și în spațiile urbane apropiate în mod comun, revelatoare a relației – oraș-locuitor al orașului. Această relație este realizată în orașul modern continuu, o entitate care împărtășește preocupări comune, condiții și probleme comune de-a lungul Atlanticului în intervalul de timp examinat și în operele literare examinate.

A doua întrebare a pus probleme mai mari deoarece cele două orașe reprezentate urmau să fie examinate în epoci diferite. Reprezentările lor, prin urmare, aveau să fie comparate ca o reflecție literară a unei construcții fizice în sine. Stă în comparația lor faptul că creșterea orașului modern urma să fie trasată și stabilită, astfel furnizând o imagine deplină a schimbărilor fizice care au avut loc în perioada examinată și modul în care sunt reprezentate de către cei doi scriitori. Această realizare a pus problema metodologiei care să fie folosită, care ar putea permite realizarea unei comparații semnificative.

Pentru a analiza lucrurile comune de funcționare în orașele reprezentate aparținând unor epoci istorice diferite, am abordat problema historicismului invocând discursul criticilor urbaniști ca Williams, Soja, Lefebvre, de Certeau și Foucault.

Foucault în examinarea sa asupra modernității în *The Order of Things* vorbește despre o alterată “order of being of things” (xxiv) [ordine de a fi a lucrurilor], un fragment de timp de precedere a contemporaneității unde lucrurile se întâmplă pe o bază sincronică. Într-un alt studiu, el afirmă că, “we are in the epoch of simultaneity... in the epoch of juxtaposition... of the side-by-side, of the dispersed” (*Of Other Spaces* 22) [“Suntem în epoca simultanului... a juxtapunerii ... a alăturatului, a dispersatului” 752]¹.

El vede astfel modernitatea ca o înlănțuire de contemporaneități, interacționând una cu alta în intervalul de timp examinat, care necesită o abordare sincronică și se referă la ideea lui Lefebvre de explorare a *l'espace vécu* – spațiul urban efectiv locuit. Continuând acest argument, mă refer din nou la Lefebvre, care

1. Michel Foucault, *Altfel de spații*, (*Dits et écrits*, Gallimard, 1994, vol. IV. 752-763.)

găsește o problemă în “urban habiting” [habitatul urban] de azi ca “historicity without historicism” [istoricitate fără istoricism] – ‘we know the past from the present, not the present from the past’,” (*The Urban Revolution* 71) [noi cunoaștem trecutul din prezent, nu prezentul din trecut]. Am încercat să redresez această problematică propunând un studiu dialogic în sens Bakhtinian, studiu transistoric asupra habitatului urban unde perioade adiacente sunt corelate în două oglinzi – *trecut* și *prezent*. Fiecare reflectă imaginea celuilalt, astfel punând împreună două jumătăți, care constituie orașul modern în ansamblul său, a unei entități istorice închistate în modernitatea sfârșitului de secol a reprezentărilor analizate. În cele din urmă, Raymond Williams în lucrarea sa *Keywords* vede istoricismul în sine ca problematic în faptul că ar putea produce interpretări distorsionate ale evenimentelor și locurilor, ale cărui interpretări pot fi văzute ca *neutre*, *deliberate* și *ostile* (147), la care Soja adaugă efectul de posibilă marginalizare a “the geographical or spatial imagination” [imaginației geografice și spațiale] (“History, Geography, Modernity” 117).

Aceste argumente împotriva istoricismului în sine, de asemenea presupun alte probleme, ca cele discutate în *Mikhail Bakhtin: Creation of a Prosaics*, unde Morson și Emerson vorbesc despre *anacronism*, *anatotism* și *heterocronie* (multitemporalitate) ca trăsături intrinsenci ale istoricității când se stabilesc continuități (148), care pot fi văzute ca anomalii într-un discurs istoricist, punând problema credibilității sale.

Prin urmare, am propus o abordare mixtă (în principal sincronică), de asemenea percepută de Soja ca fiind mai potrivită (echilibrată) într-un studiu cultural interdisciplinar al orașului modern reprezentat, care permite o explorare mai amplă a faptului că un oraș produce propriul său spațiu (*espace propre*) făcând puțin uz de ceea ce Soja numește, “hoary traditions of a spaceblinkered historicism” (115) [tradiții de mult apuse ale istoricismului într-un spațiu restrâns]. Această abordare a spațialității urbane comparate este bazată pe ceea ce Lefebvre numește în mod convenabil “a spectral analysis” [o analiză spectrală] (*Writings on Cities* 142), căutând să captureze *spectrul* sau *spectrumul* orașului modern, ambele cuvinte legate referindu-se la imaginile evazive ale metropolei și componentelor sale structurale. Aceasta abordare combină folosirea elementelor din teoriile urbane și citirea îndeaproape a pasajelor din operele selectate ale celor doi scriitori, astfel stabilind o bază pentru analiza sincronică.

Țintind la o “imagine mai amplă” a spațiilor urbane reprezentate în intervalul de timp examinat, care acoperă trialectica reprezentată de *timp-spațiu-eveniment* în relația lor cu *locul*, am folosit următoarele filtre urbane: *cultură*, *conflict*, *consum* și *comunitate*. Ele sunt cele patru C-uri ale experienței urbane ca fiind explicate de Simon Parker: (*Urban Theory and the Urban Experience: Encountering the City* 4). Ultima parte a analizei mele se bazează pe ideile unei topologii și tropologii urbane ca cele sintetizate de Malpas în lucrarea lui *Heidegger’s Topology: Being, Place, World*, cea a lui Foucault – *Of Other Spaces*, a lui Lefebvre *The Urban Revolution* și cea a lui Augoyard *Step by Step*. Aceste idei integrează triada *simțit-conceput-trăit* ca cea dezvoltată de Lefebvre (*The Production of Space* 33), care este realizată în *practica spațială*, *reprezentări ale spațiului* și *spații reprezentationale* (15-17), explorând *l’espace vécu* al locuitorilor orașului și bazată pe comunalitatea termenului merituos al lui Robert Alter “experiential realism” [realism experiențial] din *Cities: Urban Experience and the Language of the Novel*. În acest studiu, el consideră “realismul experiențial” comun în reprezentări ale orașului de la cotitura secolului al XIX-lea (xi), care arată *realia* urbane retrăite ca o experiență senzorială de către cei doi scriitori comparați.

Metoda analizei are ca scop, prin urmare, comparația și contrastarea unui număr de reprezentări ale Londrei și respectiv New York-ului, mutându-se de la suprafață prin mijloc către structurile profunde ale orașului. Structura de suprafață prezintă peisaje urbane conținând culori strălucitoare și închise, afectate din plin de folosirea luminii și a ploii. Structura (socială) de mijloc este relevată prin patru filtre comune, rezultând într-o analiză spectrală de spații urbane permițându-ne să vedem relațiile dintre locuitorii orașului și orașul ca o construcție culturală (cele patru C-uri ale experienței urbane). Structura profundă conține explorarea toposurilor orașului și a tropologiei inerente în relația lor cu locuitorii orașului, examinând relația intimă a apartenenței dintre locuitorii orașului și locurile orașului. Reprezentările spațiilor și a spațiilor reprezentationale, ca parte integrală a *l'espace vécu* (Lefebvre, *The Production of Space* 5), au fost examinate ca produse de orașul modern trasând reprezentările lui Dickens asupra orașului (Londra) ca răspuns la influența crescândă a modernismului care avansează ca o funcționalitate urbană și sensibilitate estetică. Ele au fost revăzute pe fondul urbanității americane a lui Dos Passos (New York), ceea ce reflectă chintesența tendințelor moderniste, atât estetice cât și funcționale pe care Dickens a fost capabil să le captureze în zugrăvirile moderniste ale Londrei în mod treptat. În cele din urmă, revăzând locuitorul orașului ca scriitor și orașul ca text a permis reconstrucția unei posibile tropologii spațiale, completând examinarea topologiei orașului.

În această analiză (Capitolele 1-5), orașul modern a fost văzut ca fiind continuu de-a lungul Atlanticului în relația dintre locuitorul orașului și spațiul urban (container și conținut) relatat la loc – metropola modernă. Orașul explicat prin “istoricitate fără istoricism,” bazat pe cele două oglinzi corelate – trecut și prezent, permite trasarea continuităților trans-istorice prin ridicarea sa din orașul modern de la cotitura sfârșitului secolului trecut la statutul său din prezent. Analiza s-a ocupat cu stabilirea punctelor de retenție, care a permis examinarea spațiilor urbane reprezentate de-a lungul Atlanticului în Dickens și Dos Passos ca o “collection of common cultural specimen” [colecție de specimene culturale comune] (Mumford, *The City in History* 562). Aceste puncte de comunalitate culturală pot fi găsite de asemenea altundeva, dar ele mai degrabă definesc și determină caracteristicile acestor reprezentări prin dialogism între ele stabilit de către analiza comparativă făcută în această teză. Subdiviziunea capitolelor încorporează examinarea orașului ca structură de suprafață, structură de mijloc și structură profundă. Prima prezintă orașul ca peisaj urban unde visele urbane există numai pentru a fi spulberate, revăzute pe fondul utopiei urbane (Capitolul 1). Structura de mijloc (Capitolele 2, 3) explorează cele patru C-uri ale experienței urbane în orașele reprezentate comparate. Structura profundă (Capitolele 4, 5) explorează *inconștientul urban* (Lefebvre, *Writings on Cities* 108) exprimat în vederea orașului ca text rescris în mod continuu de către locuitorii săi formând un cronotop urban comparabil.

Capitolul 1: *The Modern City* examinează modul în care orașul este experimentat de locuitorii săi bazat pe o definiție a acestei experiențe de modernitate furnizată de către Simmel (*Metropolis and Mental Life*) pe fondul ideii de “Heavenly City and Earthly City” [oraș ceresc și oraș pământesc], ca discutată de către Mumford în *The City in History* (243-7). Ideea realității interiorizate și a realității exteriorizate, ca și a transformării ei într-un spațiu interior ca o dimensiune psihologică către modernitate, idee aparținând lui Simmel, este aplicată pasajelor examinate din cei doi scriitori. Rolul dublu al locuitorului orașului este stabilit – ca actor și ca element de reactor la un număr copleșitor de stimuli. Monumentalul *The Decline of the West* al lui Spengler stabilește cercetarea pentru *orașul terminal*, un oraș dincolo de bine și rău ca un răspuns la ideea

lui Mumford. Un loc central în acest capitol este dat examinării unui număr de spații reprezentative ale orașului unde scopul este de a determina relația dintre *container* – reprezentări ale spațiului cum ar fi casa, strada, etc și *conținut* – locuitorul orașului (Augoyard, *Step by Step*), marcând arii de suprapunere ale realității reprezentate și viselor orașului.

Orașul ca un peisaj a fost relevat în natura sa intrinsec duală (heterotopică) ca un loc al întunericului și luminii în imaginațiile ambilor scriitori ca și relația sa cu utopia urbană de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Comunalitatea a fost găsită în retrăirea intensă a spațiilor urbane, producând exemple fine de “realism experiențial” prin *realitatea augmentată* a abordării prin metoda multi-cameră folosită de către ambii scriitori. Pentru a determina cum Dickens și Dos Passos fac uz de acest tip de reprezentări realiste ale orașului, toposurile comune în cele două metropole reprezentate au fost examinate în detaliu. În structura cronologică sub scrutin, reprezentările lui Dickens asupra Londrei au fost văzute ca anticipând un cod schimbat social de-a lungul Atlanticului ca și tinzând către înfățișări moderniste ale spațiului urban, conținut în interacțiunea intensă dintre locuitorul orașului și spațiul orașului. Reprezentările lui Dos Passos asupra New York-ului, moderniste după cum indubitabil și sunt, au arătat anumite trăsături reziduale din Lumea Veche, tânjind în mod nostalgic după o sensibilitate comună cu aceea a lui Dickens – ambii condamnând orașul modern(ist) ca *postuman*. Cei doi scriitori au reflectat tehnologii comune și infrastructură comună, dar diferite reacții din partea locuitorilor orașului către ele.

Pericolul producerii unei “distorted image of the city” [imaginea distorsionată a orașului] (*Invisible Cities* 163), ca remarcat de către Italo Calvino prin cuvintele de precauție ale lui Marco Polo, poate fi prezent în mod inerent în orice reprezentare urbană. Pentru a stabili extinderea acestei distorsiuni, care ar putea semnaliza o înfățișare modernistă, mi-am propus o citire mai de aproape a unui număr de pasaje din operele selectate ale celor doi scriitori. Prin urmare, am explorat portretizarea lor de lumină și ploaie din oraș ca și reprezentările lor de opoziție binară: oraș *ceresc* – oraș *pământesc* ca răspuns la utopia urbană. Folosirea luminii ca mijloc de portretizare a unui peisaj urban este intens prezentă la ambii. Analiza mea sugerează că Dickens ar putea fi văzut ca mișcându-se către portretizările expresioniste din operele timpurii ca *Oliver Twist* și dinainte, această tendință fiind simțită mult mai puternic în *Our Mutual Friend* și *The Mystery of Edwin Drood*. Uzul de lumină făcut de Dickens, totuși, rămâne sever limitat prin comparație cu al lui Dos Passos. Un simț al dezolării mult mai puternic este simțit în marile conacuri ale Doamnei Havisham (*GE*) și Doamna Clennam (*LD*) unde lumina abundentă numai relevă goliciunea locuitorilor lor. Lumina în Dos Passos este o forță în sine care nu poate fi controlată, dar care controlează în schimb, arătând locuitorii orașului din spațiile închiriate ca fiind tot atât de palizi și bolnavi ca și cei ai lui Dickens.

Implicarea luminii de către cei doi scriitori sub cercetarea atentă minuțioasă a fost făcută în relația sa diametral opusă ploii. Pătrunzând toate realia urbane în Dos Passos, lumina este o forță puternică de zugrăvire modernistă, relevând mohoreala și dezolarea urbană în dezacord cu invariabilele ceruri senine. Prin contrast, absența luminii în Dickens, sugerează în mod puternic deznădejdea din metropola industrială, întrucât prezența sa poate în mod ocazional să sugereze un sens palpabil al dezolării în operele sale de mai târziu. Ploaia în ambii este de asemenea simțită cu intensitate. În Dickens, ea este o demonstrație a puterii naturii, care nu poate fi controlată de către metropolă, chiar dacă ploaia din oraș este de obicei portretizată cu o

ferocitate diminuată. Prin contrast din nou, în Dos Passos, ploaia este o forță prin sine, care, ca și lumina, controlează, dispune și pictează un tablou de artă modernă – orașul ca imagini distorsionate. Lumina de asemenea joacă un rol crucial în definirea orașului ceresc contrastat cu orașul pământesc din ambele metropole bazate pe o explorare de vise urbane și realități urbane. Ambii scriitori, ca și istoricii cum ar fi Spengler (*The Decline of the West*), Mumford (*The Golden Day*, *The City in History*) și Wright (*The Living City*), au arătat în mod consistent orașul modern ca un loc unde visele urbane sunt spulberate, ceea ce este realizat prin disfuncția sau subfuncționarea spațiilor urbane reprezentate cum ar fi poduri, catedrale, clădiri publice și parcuri. Nicăieri nu este acest fapt mai evident decât în zugrăvirea zgârie-norului de către Dos Passos unde el împărtășește preocupările lui Mumford din *The Highway and the City*, *Sidewalk Critic* și *Mumford on Modern Art in the 1930s*.

Masivele transformări arheologice ale orașului modern, care au implicat modernizarea lui cu clădiri de sticlă și beton ca și schimbările revoluționare din infrastructura sa, mijloace de transport public și privat, ca și apariția corporațiilor, erau deja prezente în Londra lui Dickens. Ele, totuși, au văzut climaxul lor în curba, care se ridica abrupt, liniei cerului Manhattan-ului în anii 1920, amplu portretizate în New York-ul lui Dos Passos. În analiza mea, am revăzut portretizarea zgârie-norului lui Dos Passos ca “a dream deferred” [vis suspendat], deoarece încă odată el eșuează în a rezolva preocuparea lui Mumford pentru orașul *locuibil*, unde “necropolis and utopia” [necropola și utopia] sunt singurele opțiuni disponibile pentru locuitorii orașului (*The City in History* 3). Cu toate că New Yorkezii reprezentați ai lui Dos Passos sunt încântați de grandoarea impunătoare a zgârie-norului, lor nu le este oferită niciodată o soluție la problemele lor urbane, și astfel rămân deziluzionați amarnic, unii dintre ei murind în încercările lor zadarnice de a controla spațiile sale elevate *inaccesibile* – Stan Emery (MT 214).

Dezvoltarea zgârie-norului a fost de asemenea explorată ca ultimul loc de identificare și contestare din metropola americană. Zgârie-norul ca și container spațial din modernitatea avansată la Dos Passos a fost revăzută pe fondul teoriilor lui Lewis Mumford de *arhitectură vernaculară* și al teoriei lui Frank Wright de *oraș broadacre* (spațios), răspunzând la viziunile utopice ale “habitable city” [orașului locuibil]. În cele din urmă, analizând structura de suprafață a orașului se face loc pentru analiza spațiilor urbane majore conținute într-un oraș pentru a fi examinate în capitolele care urmează – capitolele 2-3.

Capitolul 2: *Cultural Spaces* examinează prima pereche a celor patru C-uri ale experienței urbane în Dickens și Dos Passos (*cultură* și *conflict*) arătând aceste două fenomene ca fiind nu numai într-o relație de *cauză* și *efect*, ci și într-una de *complementaritate*. Aspecte ale acestui spațiu au fost examinate ca manifestări ale modernității pe fondul unei analize vizând două perioade adiacente: *prezent* și *trecut* ca *prezent* și *co-prezent*, aplicând această abordare a spațiului cultural reprezentat bazată pe idei dezvoltate de către Thomas Kuhn – *The Structure of Scientific Revolutions*. Această teorie a fost aplicată spațiului cultural de către Robert St. Clair și Anna T. Williams în eseul lor “The Framework of Cultural Space”. Analiza *spațiului cultural* aici este bazată pe definiția de cultură a lui Simon Parker ca “a system of beliefs” și “ways of being” [un sistem de credințe] și [moduri de a fi] (*Urban Theory and the Urban Experience* 139), cultura fiind văzută în termeni similari de către T.S. Eliot în *Notes towards the Definition of Culture* (20). Capitolul a avut ca scop definirea trăsăturilor proeminente ale experienței orașului modern prin examinarea dimensiunilor sale culturale, și în

acest sens, se abține de la examinarea culturii articolelor de comerț și a fetișismului mărfurilor. În schimb, această analiză urmărește motive de similitudine îndreptate spre perioada modernismului, precum și cu privire la motivul cultural pentru explozia consumului.

Motive comune puternice pentru analiză, evitând căile care duc la relicvele a ceea ce George Anderson numește “domestic culture” [cultură domestică] (*American Modernism 1914-1945* 37), găsită în Anglia victoriană și America victoriană (influența culturii victoriene a mărfurilor în America), sunt relevate într-o explorare a impulsului de afaceri în intervalul de timp examinat. Unitatea de afaceri intrinsecă din metropola modernă oferă un câmp fructuos pentru analiză într-un număr de reprezentări ale lui Dickens și Dos Passos (*Nicholas Nickleby*, *Great Expectations* și *Manhattan Transfer*) dezvăluind acest spațiu îmbibat de afaceri ca fiind serios contestat. Această avansare comună din societatea ambelor metropole a fost examinată pe fondul teoriei “pecuniary culture” și “pecuniary emulation” [cultura pecuniară] și [emulația pecuniară] a lui Veblen (*The Theory of the Leisure Class* 20-70), care introduce și analizează fenomenele “conspicuous consumption” și “conspicuous leisure” [risipă ostentativă] și [petrecere ostentativă a timpului liber]. Perioada de la începutul secolului al XIX-lea care este sub o cercetare minuțioasă este Epoca Jazzului. Este analizată pe fondul culturii consumeriste comerciale relatată la avântul de a reuși cu orice preț sub egida culturii pecuniare. Deoarece cultura poate fi interpretată ca *moduri de a fi* prin prisma sensibilității dominante a epocii, diferențele dintre cele două metropole imaginate examinate apar și ele sunt exprimate în felul în care cei doi scriitori oferă soluții conflictului care apare din consumul stratificat al spațiilor culturale.

Comunalitățile în acest aspect au fost stabilite prin concentrarea pe spațiul cultural de masă pentru ambele metropole. Este exprimat în dezvoltarea societății bazată pe impulsul de a consuma și caracterizează termenii lui Veblen de “consumăție ostentativă” și “consumăție indirectă”. Atunci când s-au aplicat la reprezentările urbane, acești termeni au relevat modelele de consum ca fiind nu numai pe clasă ci și pe gen. La Dickens, consumatorii de nivele joase ai acestui spațiu cultural pot sări straturile societății datorită unei miraculoase moșteniri, rezultând din moartea unei rude bogate care, împiedicând consumul mai activ al lor înainte de a primi moștenirea, se lovesc de remușcarea victoriană (*Nicholas Nickleby*, *Dombey and Son*). Această eventualitate, de obicei, duce la o achiziție de bunuri (cultura mărfurilor), care este mult mai onorifică decât necesitatea de a face efort pentru atingerea acestei poziții (Veblen 24). În ceea ce privește consumatorii de top ai acestei culturi (de obicei bărbați), ei dețin în mod invariabil rămășițe epistemice ale umanității pre-industriale în ei, un conflict interior, care permite reformarea lor, rezultând în saturația de consum, în care ei sunt de obicei asistați de membrii ai familiei de gen femeiesc (fiice *angelice* – Amy, Florence, Nell). În absența reformatorilor disponibili, ele încetează fizic să existe și să consume ca un rezultat direct sau indirect de a nu fi capabili să ajungă la un punct stabil de suficiență (Veblen 26) – consumăție excesivă, cu siguranță cauzând remușcări, adesea urmate de sinucidere (Ralph Nickleby [NN], Mr. Merdle [LD]). Indivizi, ocupând nivelele medii de consum ale acestui spațiu, ca Arthur Clennam (LD), John Harmon (OMF), sunt de obicei capabili să-și mențină poziția lor financiară întărind-o printr-o căsătorie cu Amy Dorrit (LD), și respectiv Bella Wilfer (OMF), urmând o mutare temporară obișnuită către o poziție de nivel mai jos al consumului.

Cu toate că reprezentările din ambii autori rămân moderne în trasarea proeminentă a dezvoltărilor spațiului cultural recent din Londra și New York, reprezentările lui Dos Passos relevă spații culturale ca mai

degrabă fixate pe mișcările din mijlocul lor. Este un marker al sensibilității moderniste de consum mai stabil al acestui spațiu urban, care este posibil predeterminat de o distribuție financiară a unor atuuri deja stabilite. Prin contrast, acest spațiu cultural la Dickens este mult mai dinamic datorită tratamentului său dual al modernității. El implică impunerea moralității sale victoriene și permite mișcări pre-moderniste ocazionale de jos în sus și vice versa (*Oliver Twist* [OT], *Nicholas Nickleby* [NN], *Pip* [GE], *Mr Dorrit* [LD]), ca și modificări frecvente la nivelele de mijloc ale consumației, rezultând dintr-o represiune dickensiană a comercialismului. Încercarea de a-și însuși acest spațiu cultural prin atingerea unei poziții mult mai propice rămâne un vis imposibil pentru majoritatea locuitorilor urbani cu excepția lui Ellen și a lui George Baldwin (*Manhattan Transfer*). Există o mișcare în cadrul consumului spațiului mijlociu de cultură pecuniară: oamenii cu un potențial de a intra în stratul de mijloc al consumației culturale ca George Baldwin reușesc mulțumită abilităților de afaceri și de îndrăzneală. Lipsindu-le acestea, ei se mută către un nivel de consumație mai jos al acestui spațiu: indivizi ca Jimmy Herf care ar trebui să se mute mai sus în emulația pecuniară. Mișcarea în jos nu este acceptată în metropolă (Veblen 26), astfel că ei sunt respinși de oraș.

Ca parte integrantă a culturii pecuniare care cuprinde consumul urban, portretul verbal al orașului a fost de asemenea examinat. El a relevat felul de a vorbi al bărbaților în cele două metropole analizate ca fiind foarte orientat către afaceri cu grade diferite de inteligibilitate, stabilind o puternică comunalitate în Londra și New York, care împărtășește interpretarea lui Barthes de mit de stânga și de dreapta (*Mythologies* 149-151). Este numai în felul de a vorbi al femeilor faptul că diferențele sunt vaste. La Dickens, ele urmează modelul de rivalitate de frate sau soră între fete aflate într-un număr de romane – Fanny și Amy (LD), Bella și Lavinia (OMF), etc. Femeile căsătorite sunt adesea portretizate ca mercantile de către Dickens – Doamna General (LD), Edith (DS), etc, și vorbirea lor poate fi isterică, pompoasă și nesinceră. În general, ele sunt portretizate ca “bad-tempered” [irascibile] (Chesterton 71). În ceea ce privește femeile din New York-ul lui Dos Passos, ele au modelele de vorbire ale femeii moderne care este complet articulată și, fiind capabilă să-și depășească rolul ei de confidentă, ea este capabilă de a furniza sprijin moral – Ellen lui Jimmy când el rămâne fără bani (MT 258), etc.

Diferențele culturale și consumația inegală a spațiilor culturale duc la conflicte la ambii scriitori și adesea sunt exprimate prin crimă. La Dickens, actele de crimă primesc dreptatea biblică în metropolă. Indiferent dacă sunt prinși sau nu, criminalii suferă consecințele faptelor lor – fie condamnați de curte la moarte – Fagin (OT), Abel Magwitch (GE) sau se sinucid – Mr Merdle (LD). Alternativ, ei pot fi îngropați sau arși de proiecția materială a avariției lor – Mrs Clennam (LD), Miss Havisham (GE), etc. Criminalii sunt de asemenea portretizați ca în mod invariabil urâți și respingători – Quilp (OCS), Uriah Heep (GE), propriile lor trupuri fiind o proiecție alegorică a păcatelor lor.

Prin contrast, criminalii orașului lui Dos Passos comit o crimă împotriva unei persoane fizice ori împotriva statului. Drept rezultat, ei sunt condamnați de către curte, care impune sentințe aspre ca o reacție la libertățile Epocii Jazului, astfel incriminând întreaga epocă (MT 232). Totuși, un cod moral guvernând viețile locuitorilor orașului în Dos Passos poate fi detectat și este similar cu condamnarea orașului lui Dickens, dar este manifestat în mod diferit – locuitori ai orașului ca Jimmy Herf sunt incriminați de către orașul însuși pentru eșecul lor în acesta (MT 300). Orașul este astfel văzut ca un loc al unei ordini morale inversate unde nici

o crimă nu se poate compara cu aceea comisă de cei care nu au succes. Succesul, la rândul său, este redat respingător, ducând la dezumanizarea locuitorilor orașului, această exclusivitate de emoții umane în cei cu performanțe slabe criticată de Edmund Wilson (144).

Capitolul 3: *Consumptive Spaces* se formează pe capitolul precedent prin explorarea continuă a relației dintre *cultură* și *consum*, examinând a doua pereche de experiență urbană – *consum* și *comunitate*. El privește consumul ca pe un proces constând în 3 aspecte. El începe prin aplicarea primei perechi structurale a consumului lui Baudrillard (*The Consumer Society*), văzută ca un proces de *semnificație* și *comunicație*, la un consum corporal (primul aspect). El oferă o citire diferită a *semnificatului* în acest proces, de aceea efectuată de critica feministă reprezentată de către Gail Houston, Anna Silver și Helena Michie. Această analiză examinează consumul corporal pe genuri la Dickens, care se concentrează pe răspunsul la termenul “anorexia mirabilis” lui Gail Huston pentru abținerea aparentă de la consumul de alimente la femei. Este apoi comparat cu codul de comunicare alimentară din Dos Passos, stabilind continuitatea între cele două metropole reprezentate. Evoluția practicilor de a mânca și de a se îmbrăca ale femeilor este apoi trasată prin reprezentările urbane ale lui Dos Passos astfel încât diferențele, similaritățile cu și continuitățile din acelea în Dickens pot fi stabilite în examinarea codului de comunicare funcțională.

Femeile din ambele metropole au fost stabilite ca și “consumatori indirecți,” efectul fiind mult mai puternic la Dickens unde femeile sunt intens inhibate de către un trend majoritar paternal al codului heterosexual de comunicare. În Dos Passos, eliberată de spiritul Epocii Jazului, femeia metropolitană este totuși portretizată ca heterosexuală și în mod voit ca acceptând rolul unui consumator indirect ținând către nivele înalte de consum din oraș furnizate printr-o căsătorie cu un bărbat de afaceri de succes (Ellen Thatcher și George Baldwin). Prin contrast, femeile lui Dickens trebuie să treacă prin etapa de respingere aparentă a *consumului indirect*, care este legată de modelele lor de consum corporal. Dickens, le portretează astfel ca și consumatori corporali reduși în aceea că ele sunt rar, dacă acest lucru se întâmplă vreodată, văzute mâncând în public. De asemenea, ele nu își fac niciodată dorințele lor sexuale evidente (Welsh, *The City of Dickens* 169). În discuția mea despre consumul corporal la femei, m-am adresat problemei “anorexia mirabilis” astfel definită de către Gail Houston (45). În răspunsul meu, am oferit o interpretare diferită a *semnificatului*: lipsa de consum nu rezultă în *anorexia nervosa*, ci raționalizează statutul corporal “miraculos” al “fidelor angelice” ale lui Dickens.

În interpretarea mea, în anii lor de adolescență premaritală, ele se abțin în mod deliberat de la consum, astfel arătând modele clare de ceea ce eu numesc *lipsa vizibilă a consumului*, având drept scop atragerea unui soț, care este sedus de modelele de consum redus etalate din partea lor. În această discuție, am făcut uz de cele două perechi privind consumul ca un proces ale lui Baudrillard: *semnificație* și *comunicare* și *clasificare* și *diferențiere socială*. Prima pereche se aplică la consumul corporal din Londra și New York cu concluzia că semnificația sa din *fidele angelice* este o recompensă conținută în consumul neinhibat de mărfuri postmarital. În studiul meu, am analizat modelele de consum corporal ale lui Florence Dombey (*DS*), Amy Dorrit (*LD*), Agnes Wickfield (*DC*), Dora Spenlow (*DC*) și Edith Granger (*DS*). Acest tip de comportament urban relevă un cod de comunicare heterosexuală paternală la Dickens cu o aparentă relație subiect – subiect, masculin – feminin unde unul din subiecte este fals, implicând faptul că femeile pot fi *adevăratul* subiect, care este relevant

în faptul că ele sunt acelea care-și aleg partenerii lor de viață, retrogradându-le la poziția de obiect *adevărat*. Scriind în acest cod, Dickens contestă retroactiv teoria lui Beauvoir despre femei, de a fi subjugate poziției de obiecte (*The Second Sex* 576, 615) și creează imaginea femeii heterosexuale moderne, care diferă în aparență de femeia actuală a timpurilor sale, reprezentată mai bine de către Wilkie Collins conform ziarelor locale. Este chiar această imagine, totuși, care a fost stabilită ca definind femeia metropolitană de trend major din New York-ul lui Dos Passos unde ea își asumă rolul său de confidentă a antreprenorului orașului la masa din restaurant. Astfel, Dos Passos, asemănător cu Fitzgerald, nu relevă multe scene de cine domestice, dar preferă să le vadă într-o ocazie socială. Într-un cod asemănător cu cel al lui Dickens, femeile se pot abține de la a mânca mult în timp ce consumă în mod indirect astfel încât acestea se pot răsfăța în practici alimentare necontrolate la restaurante de lux, odată ce soțul bogat a fost asigurat – premiul pentru sacrificiul lor corporal – Ellen Thatcher seducându-l pe George Baldwin.

Următorul aspect de consum este relația sa cu comunitatea și marfa de consum a spațiilor comunale ca și consumul în cadrul acelor spații efectuate de către comunități străine. Acest aspect al consumului este considerat un marker al stadiului dezvoltării orașului modern pe fondul celei de-a doua perechi structurale de consum a lui Baudrillard – *clasificare și diferențiere socială*. Analiza acestei părți a studiului se ocupă de asemenea cu examinarea diferitelor moduri în care membrii din diferite grupuri etnice trăiesc în metropolă – evreii, irlandezii, francezii, și olandezii, ultimii urmând să fie găsiți exclusiv la Dos Passos. O atenție specială este acordată la ambii scriitori evreilor și explorării temei “evreului rătăcitor” ca și faptul că Londra și New York-ul sunt percepute de către ceilalți ca “Noul Ierusalim”.

Clasificarea și diferențierea socială ca a doua pereche a structurii consumului a fost aplicată la spațiul comunal având drept scop determinarea lizibilității sale și gradele de comodificare. După cum a arătat analiza celor 2 metropole reprezentate, lizibilitatea codului de consum ca parte a spațiului comunal consumator este semnificativ mai redusă în metropola americană prin comparație. Ambele metropole reprezentate relevă aparent spații comunale cu modele consumatoare tipice locurilor de origine ale consumatorilor. Totuși, o înțelegere mai profundă a metropolei stabilește un amestec de elemente, încă de la distanță referitoare la modelele ancestrale de consum din metropola americană cu o mai bună vizibilitate a acestor modele în Londra. Datorită nivelului mai scăzut de distincții etnice, aceste modele comunale pot fi considerate ca definind identitatea americană. La Dickens, prin contrast, consumul de oraș al imigranților produce spații comunale care se referă mai deaproape la respectivele comunități etnice, care redă Londra ca fiind orașul mai lizibil. Spațiile reprezentate la Dickens nu înfățișează multe minorități vizibil străine cu excepția evreilor, oferind dovezi neconcludente ale consumului urban efectuat de ei, astfel mai degrabă confirmând modele consumatoare stereotipe. Prin contrast, la Dos Passos, prezența străinilor (prima generație de imigranți) în metropolă este puternic simțită prin transformarea orașului de către ei într-un topos străin, perceput ca distopic de către a treia generație de imigranți. Ei nu mai recunosc orașul ca un loc în care ei s-au născut, nefiind capabili să citească un cod de comunicare ce se schimbă în mod constant, lipsindu-i alfabetizarea cerută de metropolă pentru acest fapt. Citirile eronate ale metropolei sunt semne astfel produse, ducând la posibile interpretări greșite ale codului de consum al orașului.

Ultima parte a acestui capitol stabilește relația dintre consumator și a fi consumat: rezidenții orașului sunt văzuți ca parte integrală a consumului orașului, a căror insuficiență rezultă în faptul că ei sunt consumați de oraș. Astfel, explorarea consumului la Dickens și Dos Passos este extinsă către sensul istoric al consumului ca denumirea populară pentru tuberculoză sau TBC, versiunea modernă prescurtată a acestei boli devastatoare, care a marcat perioada romantică, victoriană și modernistă, caracterizate proeminent în literatura produsă apoi până în anii 50 ai secolului trecut. Diferitele percepții ale acestei boli consumatoare sunt analizate la Dickens și Dos Passos ca reprezentante ale celor două secvențe adiacente respective ale modernității.

Aici ambele perechi structurale propuse de către Baudrillard pot fi considerate potrivite, deoarece analiza a avut ca scop să determine cum se aplică ele la corelațiile dintre consum și tuberculoză (*consumption*²) stabilite de către cei doi scriitori la alegerea mea. Prin urmare, m-am adresat relației dintre consumul ca și comportament social urban și tuberculoză ca o boală endemică pentru metropola modernă și am stabilit o relație puternică între cele două în ambele metropole. Sontag sugerează o continuitate a felului jigărit de a arăta provenind din epoca anterioară, o *modă* care a luat ființă la pacienții tuberculoși, care astfel păreau a fi mai spirituali (*AIDS and Its Metaphors* 31). Acest aspect al înfățișării tuberculoase este exploatat de către Dickens în *Dombey și fiul*, operele sale timpurii conținând imaginații mai moderniste ale bolii relatate la tuberculoză ca în *Sketches by Boz*, *The Old Curiosity Shop* și *Nicholas Nickleby*. În aceste reprezentări urbane timpurii, ea este înfățișată ca un ucigaș nediscriminat, dar consumatori ai orașului la un nivel mai redus sunt încă mai predispuși la ea (Nell Trent [OCS], Smike[NN], etc). O relație directă între boală și consumul urban este detectată în *Christmas Carol* unde personajul Tiny Tim se refacă în convalescența după presupusa sa tuberculoză, după ce consumul său de alimente și comodități a crescut, rezultând din faptul că angajatorul tatălui său îmbrățișează tradiția Crăciunului de generozitate și de a da cadouri. Descrierile bolii făcute de Dos Passos sunt clinice (*USA, TS*) – arătând simptomele sale și de asemenea legându-le de consumul insuficient din oraș, astfel stabilind o legătură cu portretizările tuberculozei din operele timpurii ale lui Dickens. Ele sunt de asemenea profund ironice, relevând metropola însăși drept ucigaș, care condamnă pe locuitorii care au performanțe slabe de a dezvolta tuberculoză, din cauza consumului insuficient unde tradiția Crăciunului dickensian de caritate este condamnată la uitare pe rafturile prăfuite și este apreciată numai de bibliotecari (*The 42nd Parallel* 338).

Capitolul 4: *Topological Spaces* se ocupă cu demonstrarea modului concret în care toposurile din oraș sunt definite și reprezentate la Dickens și la Dos Passos stabilind diferențe între spațiile reprezentative pe care ei le generează și respectivele reprezentări de spațiu ca planificate de constructorii lor. Diferitele aspecte ale spațiului aparținând acestor toposuri sunt explorate ca indicate de către Simon Parker (*Urban Theory and the Urban Experience* 3). Astfel, ele sunt văzute ca *spațiu reprezentational* – orașul imaginat ca o reprezentare a modernului și modernistului conținute în *l'espace vécu*. Un alt aspect este *spațiul simbolic* – orașul cu elementele sale intrinseci – străzile orașului concrete, clădirile și râurile din cele două orașe în semnificația lor simbolică. *Spațiul narativ* – palimpsestul inscripțiilor locuitorilor orașului și lecturile activităților lor oferite de

2. Cuvântul englezesc *consumption* are două sensuri – consum, dar și tuberculoză. În acest studiu (Capitolul 3) semnifică ambele, corelația lor fiind stabilită și analizată în operele celor doi scriitori.

către cei doi scriitori sunt văzute ca aspecte ale cronotopului urban la cei doi. *Urma culturală* este de asemenea discutată – atracții turistice ale orașului (poduri, catedrale, parcuri, străzi) ca mijloc de stabilire a continuităților în oraș ca și de stabilire a unei legături spațiale transatlantice între Londra și New York, realizate în hărțile cognitive ale orașului din Anglia (Londra) și dincolo de Atlantic (New York).

Esențial, el efectuează o analiză bazată pe examinarea reprezentărilor locului și spațiului pe fondul ideii complexe de *dasein* a lui Heidegger elaborată în monumentală sa operă *Being and Time*, care de obicei este tradusă simplu ca *being there* [fiind acolo] (Malpas 47-48). Acest capitol de asemenea examinează importanța locului concret reprezentat în relația sa cu evenimentul care are loc acolo, care la rândul său implică o transformare a locuitorului orașului, astfel stabilind corelația dintre *loc* și *eveniment*, *locul* fiind întotdeauna văzut ca întâmplându-se, “taking place”[având loc] (Malpas 221). Evenimentul în sine poate fi văzut ca “a disclosive happening of belonging” (223) [o întâmplare dezvăluitoare de apartenență] bazat pe situaționalitate – aceea constând în experimentarea de către locuitorii orașului a unui anumit incident într-un anumit loc și moment indicativ al apartenenței lor la un anumit oraș. Particularitatea acestei experiențe predetermină un anumit număr limitat al lor de a fi puși într-un număr finit de situații relatate la ideea mai largă de a fi în oraș.

Proprietățile topologice ale spațiului urban sunt de asemenea examinate într-o analiză sincronică, și anume, ideile de heterotopie ale lui Foucault, producând spații heterogene și aplicarea sa la elemente urbane cum ar fi podul, catedrala, parcul, râul și strada. Această analiză face uz de “reversal of heterotopy” [inversare a heterotopiei] (Lefebvre, *The Urban Revolution* 11) indicativ al schimbărilor temporale în puncte de ruptură, stabilind discontinuități în intervalul de timp examinat. O atenție specială este acordată conceptului de *flâneur/flâneuse* ca un scriitor pe genuri (conform feministelor flâneur-ul poate fi numai de genul masculin deoarece femeile sunt supuse în mod pasiv privirii sexului masculin). Rolul acestui trecător al orașului este examinat stabilind rolul său ca parte a narațiunii în împărțirea pe genuri a peisajului urbanistic.

Lefebvre nu este singurul care vede orașul ca un text care poate fi re-inscripționat în mod continuu. Augoyard și de Certeau, în mod notabil printre mulți alții, au explorat viața zilnică ca acte de rescrieri continue în palimpsestul orașului. Ambii văd aceste acte realizate în mers. Augoyard îl vede ca pe citit-scris (25), care presupune “walking rhetoric” (26) [plimbare retorică] capabilă de a explica mișcările locuitorilor orașului în spațiul orașului. De Certeau insistă în imposibilitatea validării a ceea ce el numește “a turn of phrase” [o expresie plastică] (*The Practice of Everyday Life* 100), care este “accidental and illegitimate” (100) [accidentală și ilegală]. Este contextul care este esențial pentru citirea corectă a acestor scrieri (Lefebvre, *Writings on Cities* 108), investindu-le cu legitimitate. Acest context este mediul înconjurător al orașului, și mai precis locurile spre care locuitorii orașului se mișcă ca și spațiile în care ei se mută în traiectoriile lor către aceste locuri – toposurile urbane, conținute în conceptul de *dasein* (de a fi acolo) al lui Heidegger, acest concept fiind aici relatat la apartenența la oraș. Mișcându-mă dinspre structura de mijloc spre structura profundă a orașului, am examinat rezidenții habitatului orașului în spații urbane produse de către toposuri concrete, care sunt comune pentru cele două metropole reprezentate. Scopul acestei analize a fost să stabilească prezența heterotopiei estetice și/sau funcționale, care ar arăta descrierile moderniste ale orașului.

Descrierile podurilor lui Dickens sunt un rezultat al coliziunii orașului industrial cu simbolismul râului tradițional, cele două elemente împărțind o comunalitate a intersectării lor geografice. În romanele lui

Dickens, locuitorii orașului caută identificarea cu podul ca un ultim resort de a se identifica cu orașul, care este în mod sinecdoc reprezentat de către pod – Nancy (*OT*), Martha (*DC*). Aceste femei decăzute au demonstrat o cunoaștere profundă a simbolismului podului, un truc dickensian, care predetermină identificarea lor confirmată cu orașul în singura manieră disponibilă pentru ele. Prin contrast, la Dos Passos, podurile de obicei furnizează efectul reîmprospătător al râului ca un container natural al orașului asupra unui locuitor obosit de imaginile de beton și sticlă. Cele mai încărcate de simbol sunt Podul Londrei (Dickens) și Podul Brooklyn (Dos Passos), ambele descrise ca locuri pentru comiterea suicidului și astfel pentru ieșirea din spațiul ficțional al reprezentării urbane. Podurile lui Dickens pot oferi ocazional alinare pentru urbanitatea opresivă într-o manieră similară (*DC*), dar ca o regulă, rămân locuri sumbre producând “colonized space” [spațiu colonizat] represiv de identificare *forțată* cu orașul tocmai cum fac catedralele (Lefebvre, *The Urban Revolution* 20). La Dos Passos, funcționalitatea lor de identificare urbană este mai departe dezvoltată prin înzestrarea lor cu capacitatea de a crea spații heterotopice (Foucault, *Of Other Spaces* 22-27), simțită cel mai puternic la portretizarea Podului Brooklyn unde spațiul podului este permeabil și creează o heterotopie stabilă de compensație și iluzie (24-27). În acel aspect, podurile lui Dickens sunt în pragul creării spațiilor lor proprii și astfel rămân premoderniste prin comparație cu acelea ale lui Dos Passos.

O inversare mai precisă a heteropiei poate fi stabilită în zugrăvirile catedralei și bisericii în ambele metropole, arătând puternice influențe moderniste. Catedrala este inherent heterotopică, conținând spațiu secular și religios al cărui spațiu sacru este singurul real pentru persoana religioasă (Eliade, *Le sacré et le profane* 25). Analiza mea a arătat că pierderea heteropiei poate fi observată într-un număr de romane ale lui Dickens – de la operele sale de mijloc și mai departe și acest spațiu sacru urmează a fi înlocuit cu un al treilea, spațiu secular – acela al turismului cultural. Exemple ale acestei heterotopii funcționale (restaurate) a catedralei semnalizând aventura unei noi epoci pot fi găsite în *David Copperfield* (361) unde vizitarea unei catedrale a orașului nu are nimic de oferit turistului. Mai mult decât atât, în *The Mystery of Edwin Drood*, John Jasper, dirijorul de cor, o vede ca deposeată de aura sa reverențioasă obișnuită. Pentru el, nu este nimic altceva decât un loc de muncă, unde el experimentează chinurile ocazionale ale remușcării, profanând-o prin frecventarea unui bârlag al opiumului din Londra (*MED* 6). Transformarea percepută ca un proces, capturată de Dickens, este pe deplin realizată la Dos Passos, unde lucrătorii din birouri pot fi văzuți efectiv deprivând mormintele de lângă Biserica Trinity de sacritatea lor vestigială, prin transformarea lor într-un loc pentru consum alimentar în timpul pauzelor lor de prânz. Spiritul sacru al locului este efectiv imaterializat sub progresul rapid al Wall Street-ului și Broadway-ului, care, similar efectului obiectelor religioase din epoca anterioară, iradiază spații adiacente cu spiritul lor comercial.

Străzile și parcurile la Dickens, mai ales Hyde Park și Greenwich Park, sunt capabile de heterotopie parțială estetică asemănătoare cu cea creată pe poduri. La Dos Passos, Central Park este completamente capabil să creeze propriul său spațiu heterotopic – heterotopia estetică. Din nou, tocmai ca în portretizarea podurilor (Bud și Podul Brooklyn), Ellen experimentează senzația că ea este vânată de răpitori (*MT* 46) cu parcul devenind o proiecție a coșmarurilor consumatoare (*MT* 171). În ceea ce privește străzile, ele sunt de obicei zugrăvite ca un loc al temerilor pentru femei, Bella (*OMF*) fiind una din foarte puținele excepții. Străzile, ca

spații urbane, sunt puternic masculinizate la Dickens și sunt terenul flâneur-ului cu explorarea sa extensivă a străzii Adelfi și Fleet Street (*DC* 225).

Prin contrast, la Dos Passos, străzile dobândesc o heterotopie estetică, în special marile bulevarde ca Fifth Avenue (*MT* 144-5) și Broadway (*MT* 130). Astfel, ele devin o compensație pentru opresiva sticlă și beton ce înconjoară locuitorii orașului. În ceea ce privește parcurile, la Dickens, această heterotopie rămâne subdezvoltată, străzile devenind potențial spații ale temerilor pentru locuitorii metropolei cum ar fi Florence (*DS* 86). Flâneur-ul, ca un explorator științific al spațiilor urbane, este redat prin vederea unei lentile de multi-cameră la Dos Passos. Cu toate că ambele orașe reprezentate împărtășesc un flâneur omniprezent – Boz (*SB*) sau David Copperfield (*DC*), naratorul (*MT*), la Dickens el are o funcționalitate de lentilă mai limitată, aceste cazuri prezentând o vedere limitată de “realism experiențial” (Alter xi). Prin comparație, Jimmy Herf și Ellen Thatcher ca flâneuri experimentați în *Manhattan Transfer*, se mișcă invariabil prin spații urbane dense fiind răniți în timp ce trec, senzația mișcării observată prin trei camere – puncte de focalizare. Aceste puncte sunt camera panoramică oferită de naratorul regizor, vederea în prim plan a procesului de abraziune oferită prin plimbarea în spațiul urban și perspectiva interioară a fluxului conștiinței. Această experiență a multi-camerei include străfulgerări ale celei de-a treia perspective în anumite pasaje dintr-o reprezentare târzie a Londrei – *Our Mutual Friend* (390-7) unde metoda multi-cameră este mai bine dezvoltată.

Acest capitol de asemenea recapitulează potențialul reprezentării urbane a orașului ca *local fizic*, astfel sumarizând realizările lui Dickens și Dos Passos bazat pe citirea lui Dos Passos de către Sartre unde el accentuează efectele reprezentărilor orașului *true-to-life* ale lui Dos Passos asupra cititorului. El vede aceste efecte ca creatoare ale unei senzații unice de retrăire a orașului bazat pe ceea ce vedem ca experimentat și ceea ce poate fi imaginat din ceea ce a fost lăsat în afară (167-173).

Capitolul 5: *Tropological Spaces* este o continuare naturală a capitolului anterior dezvoltând mai departe relația dintre toposurile concrete ale orașului și locuitorii orașului bazată pe producerea de tropi spațiali urbani. Astfel, spațiile generate de toposurile respective sunt văzute ca legate de un număr de tropi căutând să sporească lizibilitatea structurii profunde a reprezentărilor urbane comparate și contrastate. Similar abordării capitolelor precedente (1-4), el oferă o citire a formei urbane, aici comparând și contrastând semnificația toposurilor orașului în spațiile reprezentate la Dickens și Dos Passos bazat pe tropologie. El propune o analiză a cronotopului orașului modern, astfel permițând o comparație relevantă a narațiunilor contingente urbane la cei doi scriitori la alegerea mea. Meta-limbajul acestui tip de discurs este conținut în tropii spațiali de plimbare retorică ai lui Augoyard: *sinecdocă*, *asindeton*, *metabolă*, *anaforă*, etc (67) și tropii de retorică a locuitorului: *protenție*, *retenție* și *compoziție euritmica* (130). Văzând plimbarea ca asemănătoare cu vorbirea (de Certeau 100; Augoyard 30-67) permite opțiunea discursului bazat pe spațialitate tropologică, registrând diferitele tipuri de corelație între locuitorul orașului și oraș (Augoyard, *Step by Step*). Această analiză explorează două aspecte ale cronotopului urban la Dickens și Dos Passos: 1. Plimbarea retorică de contact stabilind tropii spațiali ai locuitorilor orașului mișcându-se în locuri publice 2. Comparând cronotopul orașului modern ca un motiv, astfel permițând o analiză (trans)istorică (Holquist 109), care completează primul aspect și dă finalizare analizei tropologice ca o interpretare a *inconștienței urbane*. Plimbările prin oraș sunt astfel văzute ca o gramatică complexă a incluziunii estetice și spațiale ca și a excluziunii care structurează natura *de a fi* în oraș.

Partea a doua a analizei cronotopice permite comparația dintre reprezentările celor două orașe, bazate nu pe traiectoriile locuitorilor orașului din timpul plimbărilor (examineate în prima parte a acestui capitol), dar pe elementele reprezentate ale locurilor orașului cu spațiile care le aparțin, spații intime cum ar fi case, implicând topoanaliza (Bachelard, *The Poetics of Space*). Această analiză cronotopică se ocupă cu cele două opere bazate pe oraș, care sunt cele mai apropiate în intervalul de timp examinat – *Our Mutual Friend* și *Manhattan Transfer*, având ca scop reducerea diferențelor bazate pe distincțiile de timp. Această analiză este bifocală – bazată pe “începuturile din oraș” și “centrul lucrurilor” ca mișcări topice în timp-spațiu, astfel stabilind un alt nivel de complementaritate în partea a doua a analizei. Odată cu prima parte a acesteia, se construiește pe baza eseului “London Calling: The Urban Chronotope of Romanticism” (2011) al lui Walter Reed în partea pe care Reed o dedică stabilirii diferențelor la Dickens. Extinde aceste constatări la determinarea zonelor de suprapunere la Dos Passos, astfel ajungând la un cronotop topic tropical al orașului modern.

Prima parte a analizei a stabilit Londra lui Dickens ca având o capacitate exagerată de *contagion* (contact), tipică plimbărilor locuitorilor de gen masculin ai orașului, plimbările acestora fiind caracterizate prin *falsă reducere*. Ele sunt contrastate cu plimbările din New York-ul lui Dos Passos, care, când sunt făcute de locuitorii de gen masculin, sunt marcate de *redundanță reală* și *incidență*, astfel redând aceste plimbări mult mai eratic. Locuitorii de gen feminin din ambele metropole împărtășesc un grad mai mare de similaritate în plimbările lor. Ele conțin un număr de tropi spațiali de evitare cum ar fi *peritopism* și *paratopism*. La Dickens, acești tropi sunt tipic implicați de către femeile decăzute ca Martha (*DC*) și Nancy (*OT*). Disidenții din norma paternă a comportamentului din aer liber cum ar fi Miss Wade (*LD*) sunt marginalizați de către spațiile masculinizate ale străzilor Londrei. Drept rezultat, plimbările lor sunt redată prin măiastrul trop al *asindetonului*. După cum au remarcat Alfred Kazin (344) și Edmund Wilson (144), ostilitatea extremă a spațiilor publice (străzi și parcuri) poate fi de asemenea considerată ca o exagerare. Prin urmare, putem concluziona că în timp ce Dickens a căutat să atenueze efectele de alienare urbană de pe străzile Londrei prin ideea de *contagiune* stabilită prea ușor, Dos Passos a amplificat efectele *alienării*. Astfel, cel din urmă redă străzile Manhattanului ca fiind extrem de ostile, o planetă urbană, care guvernează viețile locuitorilor prin spațiul său deprivat de intimitate.

Pentru a valida concluzia din prima parte a analizei, cea de-a doua parte a cercetării cronotopului urban, privește structura profundă a topologiei tropicale cuprinse în începuturile și sfârșiturile locuitorilor, ultimele localizate în centrul celor două metropole sub cercetare. Cele două începuturi de bază au fost examinate – casa (Londra) și spitalul (Manhatan), celelalte posibile începuturi din metropolă fiind analizate în capitolele 1 și 2. Cronotopul topic de “începuturi” și “centru” din cele două romane a fost comparat cu concluzia despre casa și spitalul ca fiind cruciale pentru habitatul următor al locuitorilor orașului în alte spații urbane. Pentru a asigura fixarea completă de factori determinând ostilitatea extremă a spațiilor metropolitane din Londra și New York, cele două începuturi au fost examinate prin mijloacele aplicării topoanalizei (Bachelard, *The Poetics of Space*). Ambele metropole s-au dovedit deficiente de spații intime ca începuturi (prezența lor ocazională atribuită săracilor din Londra dickensiană) cu mult mai acut sens al alienării simțit în

New York. Astfel, spitalul pentru Ellen Thatcher este tot atât de crud pe cât este începutul pe feribot pentru Bud Korpenning și Jimmy Herf, predeterminând spațiile egal străine ale următorului habitat urban pentru ei.

Casa din Londra este mai degrabă un loc al promisiunii suficienței urbane contrastate cu spitalul, care numai sugerează autonomia în *răceală*. Ca un început în oraș, casa este un loc de posibilă intimitate ca și consum de comodități, și astfel, declanșează o cercetare pentru *completare* pentru Bella (*OMF*). Ea trebuie să treacă prin multe case până când se întoarce la intimitatea casei ca habitat al spiritualității. Lizzie Hexam (*OMF*), cealaltă locuitoare analizată aici, este înzestrată cu spiritualitate (retenție) încă de la începutul vieții ei, fiind născută într-o casă onirică (de vis), contestată de urbanitatea nemiloasă a marelui oraș. Ostilitatea urbană a casei este oarecum domolită ca un efect al vecinătății cu țărmul râului. În timp ce Dickens este un critic sever al condițiilor riverane, el sugerează, prin intermediul lui Lizzie, că spiritualitatea poate prevala chiar și acolo. Prin contrast, Ellen, fiind născută într-un mediu foarte ostil al spitalului orașenesc modern, se mișcă prin spațiile urbane lipsite de intimitate – spații închiriate – apartamente, birouri, studiouri, arătând un model de *compoziție euritmă*, de asemenea caracterizând mișcările Bellei prin spațiile urbane până când ea este complet deprivată de spiritualitatea pe care o avea fiind copil. Ea este inițial interesată de lectura cărților și fanteziilor, dar în cele din urmă ea îmbrățișează lumea rece a succesului realizat prin nivelele înalte de consum, care este ultimul punct al suficienței pentru ea. Prin contrast, Bella (*OMF*), deși copiază modelul ei de apropiere a spațiilor urbane, îmbrățișează reciproc spiritualitatea ca fiind începută pe premiza mercantilismului.

Cealaltă focalizare a acestei părți a analizei cronotopice s-a ocupat cu mișcările locuitorilor orașului către “centrul lucrurilor”. S-a stabilit că acest centru este chintesența unui loc semi-organic în reprezentarea Londrei și miezul unui loc anorganic în acela al New York-ului. Este din cauza acestui motiv că spațiile publice din Manhattan au nevoie să fie încărcate intens cu heterotopie estetică (Capitolul 4), creând iluzii de *compensație* pentru un astfel de mediu urban extrem de ostil. Analiza a demonstrat că “centrul lucrurilor” generează forța centripetă care împinge toți locuitorii orașului spre el. Cu cât petrec mai mult timp în el sau cu cât se mișcă mai repede spre el (*protenție*), cu atât este mai probabilă pierirea lor în el. Disparația lor în centru poate fi realizată printr-o moarte fizică sau spirituală (Dos Passos): Stan Emery se identifică cu zgârie-norul (*MT* 214), dându-și foc și arzând în el; Bud Korpenning devine deranjat mintal în visele sale despre centru (*MT* 105). Un exemplu al celei din urmă se află în George Baldwin și Ellen care pierde spiritualitatea din ei identificându-se complet cu lumea moartă de sticlă și beton, transformându-se în figurine de porțelan (*MT* 318). La Dickens, pierderea spiritualității în centru este legată de moartea fizică în mod implicit: Gaffer Hexam exploatează râul ca excavatorist, curățându-l de cadavre până când el se îneacă acolo (*OMF* 173). Ceilalți locuitori reprezentați din ambele romane reușesc să-și păstreze sănătatea lor psihică și spiritualitatea fie prin fuga lor de centru – Jimmy Herf (*MT* 342) sau reușind să transforme produsele sale – John Harmon (*OMF* 822), care reușește în adaptarea moștenirii sale și a moștenirii victoriene la timpurile viitoare mai moderne.

Ideea de a face o analiză bifocală a cronotopului topic din cele două romane sub cercetare provine din relația dinamică dintre cei doi cronotopi urbani. Analiza, în afară de explorarea traiectoriilor locuitorilor orașului către centru, a avut de asemenea ca scop stabilirea relației dintre cele două focare. Puncte de

convergență *anaforică* au fost stabilite prin faptul că prin mișcarea lor spre centru, locuitorii orașului sunt influențați de către începuturile lor și ultimele sunt cu siguranță reflectate acolo.

Ambele metropole reprezentate au relevat drama care ne constrânge la urmărirea experienței orașului modern, un spectacol în care locuitorii săi sunt actorii, și care nu lasă nici un rol pentru privitorii pasivi. Acest lucru uimește și derutează, fascinează și șochează în același timp. “Towards the city” [spre oraș] (NV 291) al lui Kate Nickleby rezumă cu acuratețe impulsul nou-veniților, în ultimă instanță fiind azvârliți către un magnet puternic, care absoarbe toată energia lor și o transformă în lumină. Ei aduc cu ei visele lor despre condiții urbane mai bune, care sunt contestate de către orașul modern prin impunerea standardelor sale înalte de consum care-i depreciază și-i dezumanizează pe locuitorii săi. Cei care se adaptează cel mai bine sunt aceia care s-au dovedit a fi oamenii noii *rase* a unei culturi, care, potrivit lui Spengler în discuția sa despre “soul of the city” [sufletul orașului], este întrupată în “stone Colossus Cosmopolis” [Colosul de piatră numit “metropolă”] (*The Decline of the West* 2: 99), sugerând capacitatea orașului de a-și transforma locuitorii: “The Culture--man whom the land has spiritually formed is seized and possessed by his own creation, the City, and is made into its creature its executive organ, and finally its victim. This stony mass is the *absolute* city”(2: 99) [Omul culturii caruia satul i-a modelat sufletul și face din el proprietatea, creația, instrumentul și, finalmente, victima lui. Această masă de piatră este orașul absolut³]

Din punctul de vedere al analizei comparative a celor două metropole, Manhattanul lui Dos Passos este “orașul absolut” total în controlul locuitorilor săi. Este “creația” lor și noi trebuie să fim de acord cu Spengler că acești rezidenți metropolitani sunt “creaturi” de ordinul al doilea, modelate după propriul lor fel – orașul de consum. Este un oraș care deja anticipează *hiper-realitatea* despre care vorbește Baudrillard în *Simulacra and Simulation* și unde modernitatea este definită ca: “a simultaneity of all the functions, without a past, without a future” (78) [o simultaneitate a tuturor funcțiilor, fără nici un trecut, fără nici un viitor].

Acest studiu a arătat comunalitățile de experimentare a Modernității la coterminul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea prin operele celor doieminenți romancieri urbani și astfel s-a adresat problemei cartografierii spațiilor imaginate ale celor două orașe incluse în modernitate. Prin urmare, oferă permisivitate pentru dificultatea intrinsecă în perceperea acestor spații ca fiind clar marcate și prin urmare cartografiabile – “*En littérature, les guides fiable n'existent pas, car on ne cartographie pas les espaces imaginaires*” [În literatură, ghiduri pe care să ne putem baza nu există, de vreme nici unul nu cartografiază spațiile imaginare] (Westphal, “Pour une approche géocritique des textes”). Astfel, reconstituind harta metropolei reprezentate îl situează pe Dickens ca fiind un precursor important al moderniștilor cum ar fi Dos Passos, ambii făcând un amplu uz de “realism experiențial” în capturarea dinamismului orașului modern.

Această analiză s-a ocupat cu cele trei straturi ale experienței orășenești – structura de suprafață – peisajele urbane zugrăvite în culori specifice, structura de mijloc, relevantă prin analiza spectrală a celor patru C-uri ale experienței urbane și structura profundă, exprimată prin tropicalitatea toposurilor comune ale orașului. După cum s-a demonstrat, peisajele urbane marcate prin culori și folosirea luminii și întunericului,

3. Spengler, Oswald. *Declinul Occidentului. Schiță de morfologie a istoriei universale*, Craiova: Editura Beladi, 1996.

sunt vast diferite în cele două metropole. O privire mai îndeaproape asupra lor, totuși, relevă un număr de similarități moderniste, în creația lor la Dickens și uniform prezente la Dos Passos. Mișcarea către structura mai profundă a dezvăluit mult mai multe continuități între locuitorii orașului ambelor metropole, ca și între ei și oraș. Principalul motiv al acestor zone de suprapuneri izbitoare trebuie căutat nu numai în schimbul istoric transatlantic dintre cele două orașe, ci și de asemenea în sensibilitatea celor doi scriitori, ambii văzând locuitorii orașului ca suferind din cauza super-entității orașului.

Metropola în *noir* a lui Dickens este astfel aliniată la metropola *iluminată* a lui Dos Passos, prezentând cele două părți mult stilizate ale orașului modern, reci și amenințătoare în mod egal, transformându-l într-un loc unde visele urbane sunt redată doar pentru a fi spulberate și unde reveriile induse de toposurile heterotopice le-ar putea înlocui ca fiind singura eliberare *reală*, care este numai temporară. Cu reprezentările lor urbane, Dickens și Dos Passos au demonstrat puterea de persuasiune într-o experiență cinematografică vibrantă a orașului, mai intensă și mult mai puternic simțită la Dos Passos. Prin aceasta, spațiile interioare ale locuitorilor orașului sunt relevate prin felul lor de a experimenta orașul, ale cărui dimensiuni psihologice lasă să se înțeleagă, mai degrabă decât să impună și al cărui efect compus, ca remarcat de către Sartre, poate reproduce viața cu o verosimilitate înspăimântătoare. Această reproducere ne permite nu numai să reținem urbanitatea spațială de acum 100 de ani, dar de asemenea s-o relatăm la propria noastră experiență despre oraș în sensul mai larg de modernitate la începutul secolului al XXI-lea, care îi redă pe Dickens și Dos Passos nu numai ca pe precursorii noștri importanți, ci și ca pe contemporanii noștri.

Reîntorcându-ne la ideea celor două oglinzi – trecut și prezent, care, când sunt asamblate, dezvăluie un tablou complet al orașului modern, am putea-o examina prin prisma acesteia sau a unor analize similare pe fondul orașului (Post)Modern(ist) al timpurilor noastre, și am putea explora continuitățile sale în reprezentările literare, astfel aruncând mai multă lumină asupra naturii sale cu mai multe fațete. Supraviețuirile renumite ale interacțiunilor lui Dickens dintre locuitorii orașului și spațiile orașului realizate prin prisma postmodernistă a multiculturalismului postcolonial pot fi observate în *White Teeth* al lui Zadie Smith. Un autor care admite influența atât a lui Dickens în documentarea despre societatea contemporană cât și a lui Dos Passos în capturarea curenților vremii realizată în zugrăvirea orașului – New York de către el este Tom Wolfe. Viitoare studiile comparative ale orașului modern incluzând timpurile noastre ar putea stabili mai departe similarități și diferențe ale portretizării urbane revelatorii ale evoluției recente ale orașului din experiența urbană reprezentată.

Cuvinte cheie: metropolă, oraș, cultură, consum, comunitate, conflict, noir, lumină, ostentativ(ă), indirect(ă), cronotop, emulație pecuniară, container, conținut, victorian, modernist, modern, locuitor(i), tropical, topical, experiențial, contagiune (contact), spațiu reprezentational, heterotopie, alienare, fluxul conștiinței, flâneur/flâneuse, retenție, protenție, stil funcțional/poetic, convergență, portretizare, utopie, distopie, local fizic, corporal, continuu, continuitate, diferență, similaritate, abraziune, mecanizare, urban.

Bibliografie selectivă

A. Surse primare

1. Dickens, Charles. (1843) *A Christmas Carol*. the Project Gutenberg EBook, #19337, 2006.
2. Dickens, Charles. (1850) *David Copperfield*. London: The Electric Book Company Ltd, 1998.
3. Dickens, Charles. (1848) *Dombey and Son*. Jakarta: The Econarch Institute, 2009.
4. Dickens, Charles. (1860) *Great Expectations*. Oxford: Clarendon Press, 1993.
5. Dickens, Charles. (1857) *Little Dorrit*. New York: Books, 1868.
6. Dickens, Charles. (1839) *Nicholas Nickleby*. Oxford: Oxford University Press, 1990.
7. Dickens, Charles. (1838) *Oliver Twist*. London: Novel Library, 1950.
8. Dickens, Charles. (1865) *Our Mutual Friend*. Jakarta: The Econarch Institute, 2009.
9. Dickens, Charles. (1836) *Sketches by Boz*. New York: Charles' Scribner's Sons, 1903, release as ebook 2009.
10. Dickens, Charles. (1841) *The Old Curiosity Shop*. London: J. M. Dent & Sons, Ltd., 1907.
11. Dickens, Charles. (1870) *The Mystery of Edwin Drood*. The Pennsylvania State University, 1999.
12. Dos Passos, John. (1925) *Manhattan Transfer*. Boston. New York: Houghton Mifflin Company, 2000.
13. Dos Passos, John. (1921) *Three Soldiers*. New York: George H. Doran Company, 1921.
14. Dos Passos, John. *USA: 42nd Parallel (1930), Nineteen Nineteen (1932), The Big Money (1936)*. New York: Houghton Mifflin Company, 1984.

B. Surse secundare

1. Cărți

- Alter, Robert. *Imagined Cities: Urban Experience and the Language of the Novel*. New York: Sheridan Books, 2005.
- Anderson, George P. *American Modernism 1914-1945*. New York: Maple Press, 2010.
- Augoyard, Jean-François. [1979] *Step by Step*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2007.
- Bachelard, Gaston. [1958] *The Poetics of Space*. New York: Orion Press, 1994.
- Barthes, Roland. [1957] *Mythologies*. New York: Hill and Wang, 1972.
- Baudrillard, Jean. *The Consumer Society: Myths and Structures*. London: Sage, 1998.
- Baudrillard, Jean. [1981] *Simulacra and Simulation*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 1994.
- Bradbury, Malcolm and James McFarlane. *Modernism 1890-1930*. Middlesex, England: Penguin Books Ltd, 1978.
- Byrne, Katherine. *Tuberculosis and the Victorian Literary Imagination*. New York: Cambridge University Press, 2011.
- Beauvoir, Simone de. [1949] *The Second Sex*. Ed. H.M. Parshley. London: Lowe and Brydone Ltd, 1956.
- Calvino, Italo. [1972] *Invisible Cities*. New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2002.
- Chesterton, G.K. [1911] *Appreciations and Criticisms of the Works of Charles Dickens*. London: J.M. Dent & Sons Ltd, Gutenberg Project, EBook #22362, 2007.

Dainotto, Roberto M. *Place in Literature: Regions, Cultures, Communities*. Ithaca: Cornell University Press, 2000.

De Certeau, Michel. *The Practice of Everyday Life*. Berkeley: University of California Press, 1984

Eliade, Mircea. *Le sacré et le profane*. Paris: Gallimard, 1965.

Eliot, T.S. *Notes towards the Definition of Culture*. London: Faber & Faber Ltd, 194

Febvre, Lucien. *A Geographical Introduction to History*. London: Kegan Paul Trench Trubner, 1925.

Foucault, Michel. [1966] *The Order of Things*. New York: Routledge, 2005.

Harding, Desmond. *Writing the City: Urban Visions & Literary Modernism*. New York: Routledge, 2003.

Houston, Gail Turley. *Consuming Fictions: Gender, Class and Hunger in Dickens's Novels*. Carbondale IL: Southern Illinois University Press, 1994.

Holquist, Michael. [1990] *Dialogism: Bakhtin and His World*. New York: Routledge, 2002.

Kazin, Alfred. [1942] *On Native Grounds: An Interpretation of Modern American Prose Literature*. New York: Harcourt Brace & Company, 1995.

Katznelson, Ira. *Marxism and the City*. Oxford: Clarendon Press, 1993.

Lefebvre, Henri. [1974] *The Production of Space*. Oxford: Basil Blackwell, 1991.

Lefebvre, Henri. [1970] *The Urban Revolution*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2003.

Lefebvre, Henri. [1996] *Writings on Cities*. Oxford: Basil Blackwell, 2000.

Malpas, Jeff. *Heidegger's Topology: Being, Place, World*. London: MIT Press, 2006.

Michie, Helena. *The Flesh Made Word: Female Figures and Women's Bodies*. London: Oxford University Press, 1990.

Morson, Gary S and Caryl Emerson. *Mikhail Bakhtin: Creation of a Prosaics*. Stanford, CA: Stanford University Press, 1990.

Mumford, Lewis. [1931] *Sidewalk Critic: Lewis Mumford's Writings on New York*. Ed. Robert Wojtowicz. New York: Princeton Architectural Press, 1998.

Mumford, Lewis. [1926] *The Golden Day*. New York: Horace Liveright, 1932.

Mumford, Lewis. *The Highway and the City*. New York: Harcourt Brace & World, 1963.

Mumford, Lewis. [1961] *The City in History*. New York: Harcourt Inc., 1989.

Parker, Simon. *Urban Theory and the Urban Experience: Encountering the City*. New York: Routledge, 2004.

Schor, Hilary. *Dickens and the Daughter of the House*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

Schwarzbach, F.S. *Dickens and the City*. London: Athlone Press, 1979.

Silver, Anna Krugovoy. *Victorian Literature and the Anorexic Body*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

Smith, Karl Ashley. *Dickens and the Unreal City: Searching for Spiritual Significance in Nineteen-Century London*. New York: Palgrave Macmillan Ltd, 2008.

Sontag, Susan. [1988] *Boala ca metaforă sida și metaforele ei*. Editura Dacia Cluj-Napoca, 1995.

Soja, Edward. "History: Geography: Modernity." Ed. Simon During. *The Cultural Studies Reader*. London: Routledge, 1999.

Spengler, Oswald. *The Decline of the West*. New York: Alfred A. Knopf, 1922.

Veblen, Thorstein. [1899] *The Theory of the Leisure Class*. New York: Oxford University Press, 2007.

Welsh, Alexander. [1970] *The City of Dickens*. London: Harvard University Press, 1999.

Wright, Frank. *The Living City*. New York: Mentor Books, 1958.

Williams, Raymond. [1976] *Keywords: A Vocabulary of Culture and Society*. New York: Oxford University Press, 1985.

Wilson, Edmund. *The Portable Edmund Wilson*. New York: The Viking Press, 1983.

2. Article

Foucault, Michel. [1967] "Of Other Spaces." *Diacritics* 16.1. Baltimore: The Johns Hopkins University Press, (1986): 22-27.

Reed, Walter. "London Calling: The Urban Chronotope of Romanticism." *NONsite* (2011): n.pag. Web. 28 December. 2011.

Sartre, Jean-Paul. "John Dos Passos and 1919." *John Dos Passos: The Critical Heritage*. Ed. Barry Maine. London: Routledge, 1997. 167-173.

Sicher, Efraim. "Reanimation, Regeneration, Re-evaluation: Rereading Our Mutual Friend." *Connotations* 19.1-3 (2009/2010): 36-44.

Simmel, Georg. "The Metropolis and Mental Life." *The Sociology of Georg Simmel*, New York: Free Press, (1950): 409-425.

St. Clair, Robert N and Ana Clotilde Thome-Williams. "The Framework of Cultural Space." *International Association for Intercultural Communication Studies* XVII.1 (2008): 1-14.

Westphal, Bertrand. "Pour une approche géocritique des textes." *Vox Poetica* SFLGC, (2005): n. pag. Web. 1 Aug. 2012.